

СПЕЦИФІКА ТА ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ У СВІТЛІ СТАТИСТИКИ ТА РАНЖУВАНЬ ВНЗ

© І. Голуб, 2017

Національний університет „Львівська політехніка”, Львів, Україна

Стає очевидним, що саме відкритість набуває розвитку як основна операційна модель ХХІ-го століття в освіті. Якісна освіта – запорука високого соціально-економічного розвитку будь-якого суспільства. Виявити рівень освіти в країні, сприяти забезпеченню якості освіти, дати оцінку як окремого закладу так і системі вищої освіти в цілому допомагає статистичний облік даних і визначення рейтингів як на національному так і на міжнародному рівні. Ранжування університетів за допомогою світових рейтингів безпосередньо впливає на якість вищої освіти в країні, породжує здорове суперництво освітніх закладів за високу репутацію, ефективно оцінює якість роботи академічного персоналу і результативність освітніх програм закладу, забезпечує успішну підготовку конкурентоспроможних на ринку праці фахівців.

Сучасна система вищої освіти Польщі характеризується динамічним розвитком. Натхненна прагненням до створення освітньої системи світового рівня Польща активно займається реформуванням як шкільної так і вищої системи освіти впродовж останніх десятиліть і досягла уже значних результатів в цій галузі шляхом впровадження швидких масштабних змін в галузі навчання.

Аналіз статистичних даних розміщених на офіційних веб-ресурсах державних органів управління Польщі, зокрема Головного управління статистики (Główny Urząd Statystyczny), головної статистичної служби ЄС Євростат (Eurostat), а також інформаційно-аналітичні матеріали представлені європейською інформаційною освітньою мережею Евредика (Euridyce), результати національного рейтингу ВНЗ та найавторитетніших рейтингів університетів світу (THE, QS, ARWU) дають можливість оцінити якість польської системи вищої освіти і визначити її специфіку.

Відповідно до даних Євростат (Eurostat) [1] у 2015 році відсоток населення з вищою освітою у віковій категорії від 25 до 34 років становив у 43,2%. Цифра майже подвоїлася впродовж 10 років, оскільки у 2005 році цей показник становив 25,4 %. Слід відзначити, що серед 28 країн Європейського Союзу Польща займає 10 позицію за рівнем освіти населення, поступаючись Литві, Кіпру, Ірландії, Люксембургу, Сполученому Королівству, Швеції, Нідерландам, Франції, Данії. Середній показник для країн ЄС становить 37,9%.

У Польщі сектор державної освіти домінує над приватним. Хоч кількісно приватні ВНЗ переважають, проте відсоток студентів, який там навчається у 4 рази нижчий. Кількість польських ВНЗ значно зменшилася у порівнянні з 2011 роком, який налічував 460 ВНЗ (122 державних заклади і 328 приватних). Згідно з даними Головного управління статистики у 2016 році сферу вищої освіти Польщі представляло 415 ВНЗ, з яких 132 (31,8%) – це державні освітні заклади, що здійснювали підготовку 76,5% студентства. У приватних вишах навчалося 23,5% всіх студентів (329,9 тис.), щороку відсоток таких студентів скорочується. У 2015 році діяло 302 приватних ВНЗ, їх кількість зменшилася до 283 закладів у 2016 році [3, с.29].

На противагу європейським університетам, які дотримуються традиційної моделі викладання і здійснення досліджень із широкого переліку дисциплін, більшість польських закладів спеціалізовані, оскільки пропонують профільне навчання. У Польщі налічується 19 університетів класичного типу, які в середньому впродовж останніх 5 років обслуговують третину студентського населення. На другому місці за популярністю – вищі технічні школи (301,4 тис.), далі – вищі економічні школи (179,8 тис.), вищі аграрні школи (70,8), медичні університети – 60,6 тис., вищі педагогічні школи – 46,1 тис [3].

В Польщі 9 медичних університетів здійснюють підготовку майбутніх медичних працівників, у яких в 2015/2016 н.р навчалося 60 600 студентів. Однак, медичний напрям підготовки забезпечується не тільки в медичних університетах, а й в інших закладах країни. Галузь медицини постійно користується попитом серед абітурієнтів у Польщі і залишається на четвертому місці серед найпопулярніших підгруп напрямів підготовки, яка залучила у 2015/2016 н.р. 124 тис. студентів а на четвертому місці і в останні роки ВНЗ забезпечують понад 35 тис. випускників медичних спеціальностей [3,с.28].

Третина всіх студентів – це вихідці із сільської місцевості, слід зазначити, що приблизно 40% населення країни проживає в сільській місцевості, тому аграрна галузь освіти постійно становить інтерес в Польщі.

Закономірно, що найбільші академічні осередки країни розташовані у містах з великою кількістю населення. Найчастіше, це державні університети, або технічні ВНЗ. Від одного до восьми державних ВНЗ розташовано у 24 найбільших містах Польщі. Найбільшим і найчисельнішим академічним центром Польщі вважається столиця (найстаріший і найбільший заклад міста – Варшавський університет, один з найкращих технічних закладів країни – Варшавський технічний університет, найбільша медична школа країни – Варшавський медичний університет). Другий великий академічний центр Польщі – Краків, що приймає близько 180 тис. студентів (найстаріший освітній заклад країни і один з 20-ти найстаріших університетів світу – Ягелонський університет, один з найкращих технічних закладів країни – Гірничо-металургійна академія ім. С. Сташица (Університет науки і техніки).

У 2016 році Головне управління статистики [3, с.25], зважаючи на кількість студентів у закладах, визначило найпопулярнішими університетами Польщі Варшавський Університет (44,8 тис.), Ягелонський Університет у Кракові (41,8 тис.), Університет ім. Адама Міцкевича у Познані (39, 9 тис.), Лодзький Університет (33,9 тис.), Варшавську Політехніку (33,3 тис.), Гданський Університет (27, 2 тис.), Вроцлавську Політехніку (26 тис.), Вроцлавський Університет (26 тис.) та інші.

Польський національний рейтинг закладів вищої освіти —“Перспективи” у 2016 році у десятку найкращих університетів країни обрав Варшавський університет, Ягелонський університет, Університет ім. Адама Міцкевича в Познані, Варшавську Політехніку, Вроцлавську Політехніку, Гірничо-металургійну академію ім. С. Сташица в Кракові, Вроцлавський Університет, Варшавський медичний Університет, Гданський медичний університет, Університет Миколая Коперника в Торуні [2].

Зростання якості польської системи вищої освіти підтверджується наявністю у 2016 році 8-ми польських ВНЗ в одному з найавторитетніших рейтингів закладів вищої освіти – Рейтингу університетів світу за версією THE (Таймс: вища освіта), який охопив 980 вишів з усього світу, 400 з яких розташовані в Європі. Відповідні позиції у рейтингу зайняли такі польські заклади: Варшавський університет, Варшавський технічний університет, Ягелонський університет, Гірничо-Металургійна Академія ім. С. Сташица (Краківський Університет науки і техніки), Університет імені Адама Міцкевича (Познань), Технічний університет у Гданську, Університет у Лодзі, Університет Миколая Коперника у Торуні, Сілезький університет у Катовіцах [4].

З 2014 року у Польщі діє Міжнародна стандартна класифікація освіти - Галузі (ISCED-F – МСКО-Г) затверджена ЮНЕСКО у 2013. У 2015-2016 н.р. серед напрямів навчання представлених у класифікації найбільшим попитом користувалися 5 підгруп напрямів: ділове управління, інженерно-технічний, суспільні науки, галузь медицини і педагогічний напрям [3].

Завдяки зростаючому престижу вищої системи освіти, наявності університетів, що пропонують англомовні навчальні курси, доступним умовам проживання, багатій культурній спадщині і мальовничій місцевості Польща швидко стає дуже популярним серед іноземців місцем для навчання і отримання третинної освіти.

Щороку зростає відсоток іноземців, які прагнуть здобувати вищу освіту в Польщі, з істотним збільшенням в останні роки. У 2015/2016 н.р. 4,1% від загальної кількості студентів у польських ВНЗ становили іноземці (57,1 тис.), у порівнянні з 1990/1991 н.р. ця цифра складала 4,3 тис. Найчисельніша група студентів-іноземців – це вихідці з Європи (47,6 тис.), більшість з яких представники України (30,6 тис.) і Білорусії (4,6 тис.) Найбільше іноземців навчаються у Варшаві (17,2 тис.), Кракові (7,1 тис.), Любліні (5,7 тис.) і Вроцлаві (4,7 тис.) [3, с.35]. Серед напрямів навчання іноземці найчастіше обирають спеціальності пов’язані з веденням бізнесу та управлінням (24,3%), суспільними науками (21,8%), медициною (12,6%), сферою обслуговування (10,0%) і вивченням мов (5,7%) [3].

Впродовж останнього десятиріччя активний розвиток системи вищої освіти Польщі дозволив країні зазнати стрімкого власне національного поступу і піднесення, досягнути суттєвих показників у сфері освіти серед інших країн світу і продемонструвати свою конкурентоспроможність і привабливість на міжнародній арені.

1. Eurostat Data // Population by educational attainment level, sex, age and country of birth (%) // Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=edat_lfs_9912 2. Perspektywy Ranking // Режим доступу: <http://www.perspektywy.pl/RSW2016/ranking-uczelnia-akademickich> 3. Szkoły wyższe i ich finanse w 2015 r.: Informacje i opracowania statystyczne // Główny Urząd Statystyczny - Warszawa, 2016 // Режим доступу: <http://www.stat.gov.pl> 4. World University Rankings 2016-2017 THE // Режим доступу: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2017/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats